

Eventyrlige væsner

Formålet med forløbet er at aktivere elevernes fantasi og nysgerrighed, når de med forskellige materialer skal skabe deres egne væsner og herigennem forholde sig til deres egen væren i verden.

Når I har afsluttet forløbet, har eleverne bl.a. arbejdet med:

- Automattegning
- Blindmodellering i ler
- Væsner i gips og pap
- At bygge boliger til væsner af naturmaterialer

Kunstværker brugt i dette forløb

Røde syner af Asger Jorn

"Solidarité". Hommage à Elise Johansen af Sonja Ferlov Mancoba

Biosfære af Tomas Saraceno

Udarbejdet af SMK Connect

Klassetrin

Indskoling

Fag

Dansk

Indhold

5 lektioner og 30 minutter

Maleri af Asger Jorn

Røde syner

• Donation Jorn, Silkeborg/ VISDA

VÆRKTYPE

Maleri

TEKNIK

Olie på lærred

DATERING

1944

DIMENSIONER

700 x 840 mm (Netto)

Myldrende liv

I et flammehav af rød-orange nuancer rejser et væsen sig. Væsnet er ikke alene, men udgøres af et mylder af liv, af mange mindre væsner sat sammen som et puslespil eller byggeklodser. Nogle har fugleagtig karakter, og andre ligner farverige drager og fabeldyr. De snor sig ind og ud af hinanden. Danser væsnet, eller slår det faretruende sine arme ud i en forsvarsposition? Alt er dynamisk, også de mange tydelige og hastige penselstrøg.

Sol og måne

En lille måne og en rød sol omkranser figurerne. Er titlens syner mon en forestilling om al tings sammenhæng? Eller er synerne frembragt af den lille, centralt placerede figur nederst, der breder sine vinger/arme ud. En lille seer der, der fremmaner et fantasiens verdenstræ, som samler alt i verden med rødder, stamme og krone som en kollektiv triumf?

Spontan-abstrakt kunst

De tydelige penselstrøg efterlader en fornemmelse af at være midt i maleprocessen. Jorn var med til at udvikle en fri og spontan malemåde, den spontan-abstrakte kunst, der bl.a. skulle åbne vejen ind til sjælens dybere lag. Han var optaget af kunst fra den ikke-vestlige kulturkreds, men også af børns intuitive måde at gå til verden på, og han hylkede den frie leg og kreativitet. Jorn var en af drivkræfterne i kunstnergruppen CoBrA og senere bevægelsen Situationisme.

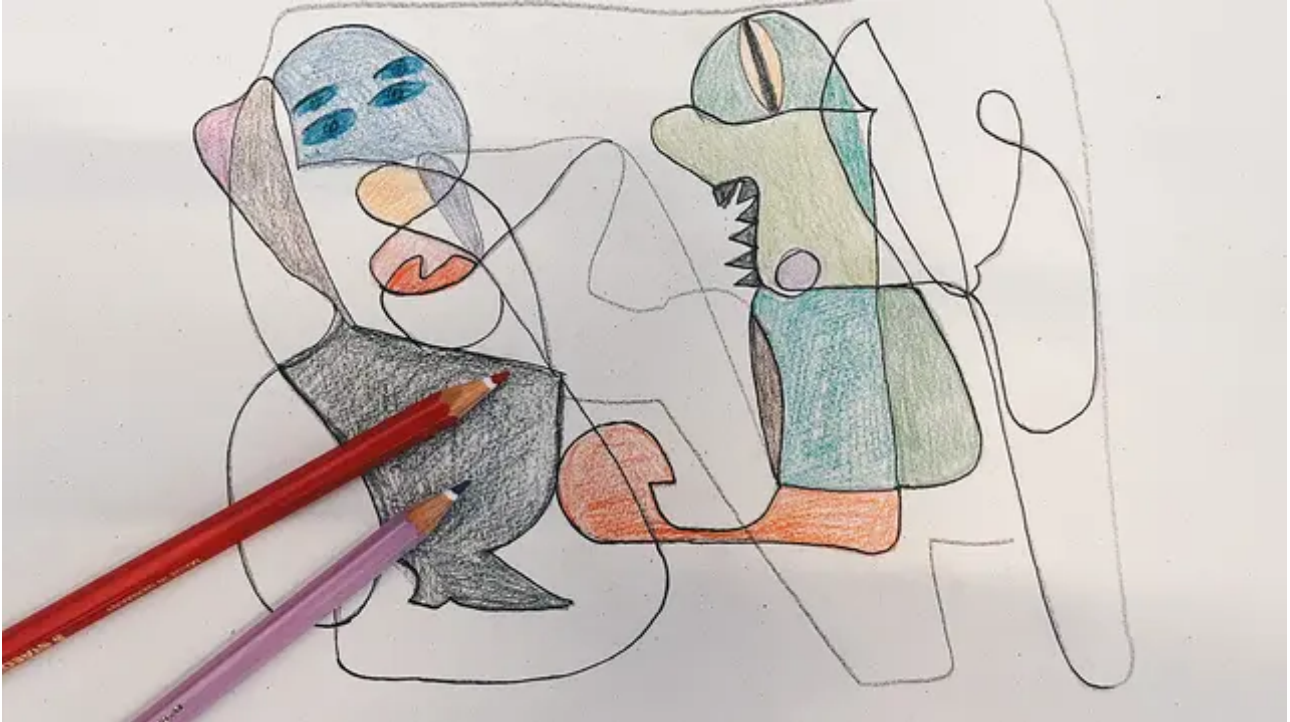
Inspirationsord

- Dynamisk
 - Ekspressivt
 - Fabeldyr
 - Væsener
 - Identitet
 - Fællesskab
 - CoBrA
-

Opgave

Automattegning

⌚ Under 1 lektion

Når man automattegner, lader man blyanten eller kuglepennen tegne frit hen over papiret. Formålet er at slippe fantasien løs og forsøge at slippe styringen. Asger Jorn lavede rigtig mange automattegninger. Ofte lukkede han øjnene og tegnede på papiret, mens han forsøgte at lade være med at tænke over, hvad han tegnede. Blyanten løftede han ikke fra papiret. Tegningen kom til at ligne kruseduller. Bagefter åbnede han øjnene og ledte efter figurer og fantasivæsener i tegningen. Af og til gav Asger Jorn sine automattegninger til sine venner, som fandt og farvelagde ting og væsner mellem linjerne. Det skal eleverne også eksperimentere med i denne opgave.

Krusseduller

🕒 30 minutter

- Hver elev får et stykke A4 papir og en blyant.
- Bed eleverne om at lukke deres øjne så de ikke kan se, ligesom Asger Jorn.
- Eleverne skal tegne mønstre, uden at løfte blyanten fra papiret, i ét minut. Sæt evt. en lyd på så de ved, hvornår tiden er gået.
- Når tiden er gået, skal eleverne sende tegningen med urets retning til deres sidemakker. Ligesom Asger Jorn indimellem gav tegningen til sine venner.
- Nu skal de lede efter figurer og fantasivæsener i tegningen. Giv gerne eleverne god tid til at finde væsener. De kan også farvelægge baggrunden/landskabet, som væsenerne befinder sig i.
- Vis tegningerne til hinanden. Hvor mange væsener har I fundet? Er de forskellige? Er der nogen, der minder om hinanden?
- Hæng gerne tegningerne op, da de kan inspirere eleverne gennem forløbet.

I SKAL BRUGE

- Papir
- Blyanter
- Farvekridt

Kunstværker

Titel
Røde syner

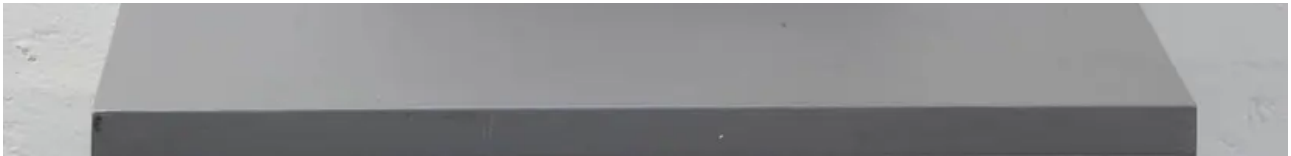
Kunstner
Asger Jorn

Skulptur af Sonja Ferlov Mancoba

"Solidarité". Hommage à Elise Johansen

© Sonja Ferlov Mancoba / VISDA

VÆRKTYPE

Skulptur

TEKNIK

Bronze, mørkpatineret

DATERING

1966

DIMENSIONER

810 x 470 x 255 mm (Netto)

Væsen

En krop med tvedelt hoved, hul i maven og sammenvoksede fødder? Et kranium? Et maskeagtigt ansigt med måbende mund og tomme øjenhuler? Et dyrelignende væsen med kaninører? Sonja Ferlov Mancoba skabte halv-abstrakte skulpturer i gips og bronze, der som små væsner befolker byrum og museumsrum.

Metode

Sonja Ferlov Mancoba arbejdede ofte i en proces, hvor hun med blår (en slags hørtråd) og gips ”tegnede” sine motiver på gulvet og derefter rejste dem op og arbejdede videre med formen. Det tidligste skulpturværk fra 1935 bestod af grene indsamlet på Bornholm, og senere skabte hun sin første lerskulptur på øen. Hun var optaget af enkle, simple arbejdsmetoder og så på kunsten som et universelt sprog.

”Ingen skaber alene”

Kunstneren har udtalt, at ”kun i kraft af hinanden kan vi leve og ånde, og ingen skaber alene”. Hun var fra en ganske ung alder optaget af kunst fra den ikke-vestlige kulturkreds. Hun troede på det åndelige og spirituelle i kunsten som noget, der kunne forbinde mennesker på tværs af kulturer og landegrænser. I mange af hendes skulpturer ses en fascination af fx afrikanske masker og skulpturer. Hun var gift med den sydafrikanske kunstner Ernest Ferlov Mancoba. De var del af et internationalt kunstnermiljø i Paris og også tæt på kunstnersammenslutningen CoBrA. Titlens Elise Johansen var en kunstsamler, der bl.a. samlede på tidens abstrakte kunst.

Inspirationsord

- Fællesskaber
- Væsener
- Abstrakt kunst
- CoBrA
- Skulptur
- Identitet
- Åndelighed

Opgave

Blindmodellering

⌚ Under 1 lektion

Knug det, klem det, a det, kild det!

I denne opgave arbejder vi med blindmodellering og kobler mundtlig instruktion til hændernes formgivning af leret. Denne opgave har fokus på proces og materialeundersøgelse. Leret kan desuden genbruges i andre opgaver under temaet Væsner

Mit lervæsen

🕒 15 minutter

- Hver elev får en klump ler.
- Bed eleverne om at placere hænderne under bordet eller omme bag ryggen, alt efter hvor I er.
- Nu skal eleverne lære lerklumpen lidt bedre at kende. Fx kan du sige til eleverne: Prøv at veje leret i den ene hånd, hvor tung føles jeres klump? Hvad sker der, hvis I sætter neglene i leret? Borer tommelfingeren igennem leret? Niver overfladen med spidserne af jeres fingre? Hvad hvis I maser klumpen rigtig hårdt med den ene hånd? osv.
- Nu skal eleverne forme forskellige figurer efter dine instrukser, gerne efter tid. Start fx med noget nemt og øg sværhedsgraden, samtidig med at de får lidt mere tid til hver form, fx et æg (10sek), en støvle (15sek), en blomst (20sek) osv.
- Lad gerne eleverne kigge, for hver gang de laver en ny form. Du kan også selv lade dem komme på banen med forslag.
- Afslut med at lade dem forme et væsen.
- Gem evt. lerklumpen – den kan I bruge i en anden opgave.

I SKAL BRUGE

- En klump ler til hver elev på størrelse med en knytnæve
-

Skulptur af Tomas Saraceno

Biosfære

Du kan bruge kunstværket "Biosfære" som inspiration til elevernes væsen-boliger.

© Tomas Saraceno / VISDA

VÆRKTYPE

Skulptur

TEKNIK

Plast og reb

DATERING

2009

DIMENSIONER

3000 x mm (Netto)

Utopi eller dystopi?

Forestil dig en verden, hvor vi ikke længere bygger vores huse på jorden, men hæver dem op, udspændt mellem eksisterende bygninger eller træernes kroner som svævende kloder. Forestil dig at udtænke alternative rum for vores sociale omgang med hinanden. Og forestil dig at bygge og bo på tværs af nationale grænser. Saraceno har i værkserien *Biosfærer* skabt en by af moduler, udspændt og holdt oppe af sorte reb i et sindrigt netværk. Er det en dyster fremtidsvision eller et positivt alternativ? Måske er det Saracenos

opfordring til at gentænke vores blik på verden, forhold til naturen, relationer, ansvar, skrækscenarier og fremtidsfantasier.

Økosystemer

Flere af kloderne indeholder plantebaserede økosystemer, bl.a. planten tillandsia, der får næring gennem celler på bladene og ikke gennem rødder i jorden. Saraceno kalder kloderne for ”biosfærer”. Biosfæren er, som der står i fremmedordbogen, ”den del af jorden, hvor liv kan trives: de nederste lag af atmosfæren, vandene, de øverste jordlag.” Kunstneren er blandt andet optaget af skyformationer, sæbeboblers knopskydning og edderkoppespind. I 2009 indtog han et langt, højloftet udstillingsareal på SMK med disse biosfærer. Saraceno kobler sin baggrund som arkitekt og billedkunstner i sine værker.

Inspirationsord

- Idyl
 - Dystopi
 - Utopi
 - Boformer
 - Edderkoppespind
 - Planteliv
 - Klima
 - Skyformationer
 - Tværfaglighed
-

Opgave

Skab en bolig til dit væsen

🕒 2 lektioner

I mosens sumpområde under et elletræ, lige hvor træets grene er vokset sammen, så de danner et hul. Det er der, Elverfolket helst vil bo! Hvor vil dit væsen helst bo?

I denne opgave skal I bygge en bolig til et væsen. I skal udenfor og samle, hvad naturen kan byde på af materialer. Og I skal finde et lille udendørs område, hvor hver elev udvælger et sted at bygge (se inspirationsbilleder). Eleverne kan i denne opgave forholde sig nysgerrigt til et nærliggende miljø med en undersøgende tilgang til naturens materialer.

Her bor jeg

🕒 2 lektioner

- Start i klassen. Sæt jer i rundkreds med hver jeres væsen. Lad eleverne kigge godt på deres væsen. Hvis det var et levende væsen, hvordan ville det så være? Tal om det på kryds og tværs. Lad eleverne på skift færdiggøre sætningen: ”mit væsen kan godt lide...” – ”mit væsen kan ikke lide...”
- Fortæl eleverne, at I om lidt skal bygge en bolig til jeres væsen ude i naturen. Hvad tror de, at væsnet har brug for? Og hvilke steder tror de, at væsnerne helst vil bo? (på en træstub, midt på vejen, i et hul?). Fortæl også, at nogle væsner godt kan lide at være hemmelige. I skal finde forgængelige materialer. Hvad vil det sige, at noget er forgængeligt? Tag evt. en samling af materialer med til at vise frem, både naturmaterialer og kunstige materialer. Med elevernes hjælp kan I sortere materialerne i forgængelig og ikke forgængelig.
- Sammen skal I kigge på de materialer, du har medbragt, og tale om hvordan man kan bygge med dem. Fortæl at I har ler og snor som hjælpematerialer – vis eleverne, hvordan materialerne kan sammensættes. Fx blade som tag, grene og ler som mur, hegn af agern på række (suppler evt. med fotoeksempler).
- Nu skal eleverne ud at samle materialer og derefter bygge boligerne. I kan med fordel udvælge et mindre område og lade eleverne arbejde sammen to og to. Alle bygger og eksperimenterer med materialerne. Hvis man finder en god måde at bygge på med materialerne, må man meget gerne dele de gode idéer med hinanden.
- Tal også om, hvilken rolle jeres væsner har i fællesskabet/samfundet. Er det et væsen, der beskytter andre, bestemmer og leder eller noget helt andet. Hvilken betydning kan det få for placeringen af deres boliger?
- Hvis nogle er hurtigt færdige, kan de lave flere detaljer, fx møbler, en have, et vagttårn etc.
- Gå på rundvisning og kig på hinandens huse. Tag billeder af husene – husk at de jo er forgængelige. Kom evt. tilbage en anden dag og kig på boligerne for at se, hvordan de med tiden har ændret sig.

ISKAL BRUGE

- Ler

BILAG

- Eksempel 2.jpg

- Snor
- Saks
- Beholder
- Evt. skovl
- Naturmaterialer

- Eksempel 3.jpg
- Eksempel 1.jpg

Opgave

Væsner i gips

🕒 2 lektioner

Inspireret af Sonja Ferlov Mancobas måde at arbejde fra 2D til 3D og ”vække sine væsner til live”, skal eleverne i denne opgave lave et væsen i gips. Opgaven har fokus på materialekendskab og processen i arbejdet fra todimensionelt til tredimensionelt.

Fra 2D til 3D

🕒 2 lektioner

- Eleverne får hver især udleveret en plastlomme og en tusch.
- De tegner en skitse af deres væsen på plastlommen.
- Klip en stor bunke af gips i strimler, så det er nemmere at arbejde med.
- Dyp gipsstrimlerne i vand og placer dem lag på lag inden for stregerne (mindst 5 lag).
- Lad gipsen tørre.
- Rejs gipsen op og arbejd videre i 3D.
- Start med at stabilisere bunden, så skulpturen kan stå af sig selv.
- Byg videre på skulpturen med mere gips.

Du kan vise filmklippet af Sonja Ferlov Mancoba, som inspiration:

[Sonja Ferlov Mancoba - En dansk billedhugger i Paris \(youtube.com\)](#)

Du kan også høre mere om her:

["Hver dag må kampen begynde igen" - En SMK-podcast om Sonja Ferlov Mancoba](#)

ISKAL BRUGE

- Plastlommer
- Tusch
- Gazegips
- Bøtte med vand
- Saks

BILAG

- Trin-for-trin vejledning.pdf

Opgave

Væsner i pap

⌚ Under 1 lektion

Inspireret af Sonja Ferlov Mancobas måde at arbejde fra 2D til 3D skal eleverne i denne opgave skabe en skulptur i pap. Opgaven har fokus på kropssprog, materialekendskab og formgivning med et performativt element. Opgaven er delt op i to dele: 1. At gengive en kropssposition og skitsere omridset på pap. 2. At formgive det bearbejdede pap til en skulptur. Hvis I har skabt et væsen i en af de andre opgaver, kan I med fordel tage udgangspunkt i dem eller finde på et nyt væsen.

Beskrivelse del 1

🕒 15 minutter

1. Hver gruppe får et stort stykke afdækningspap (1x2m) og blyanter.
2. Til at begynde med skal eleverne forevige væsnerne på papiret. I hver gruppe er der to roller: en model og to/tre registratorer. På skift bytter eleverne indbyrdes roller, da alle væsnerne i gruppen skal overføres til papiret. Modellen skal mime deres væsen som en kropsskulptur. Placer hele kroppen eller dele af kroppen på papiret, mens registratorerne tegner omridset.
3. Når alle eleverne har haft rollen som model, skal de arbejde videre på papiret.
4. Hver gruppe får: sort fortyndet maling (så det tørrer hurtigt) og nogle forskellige størrelser af rengøringssvampe.
5. Eleverne får fem minutter til at male nogle former frem, som de får øje på. Måske finder de nogle former, der sammen danner et ansigt eller en krop af et væsen.
6. Lad papiret tørre.

ISKAL BRUGE

- Afdækningspap
- Blyant
- Maling
- Svamp

Beskrivelse del 2

🕒 15 minutter

1. Du kan vise klassen videoen af Mancoba der arbejder fra 2D til 3D.

[Sonja Ferlov Mancoba - En dansk billedhugger i Paris \(youtube.com\)](#)

2. Hver gruppe får en klipsemaskine, tape og sakse. Nu er opgaven, at grupperne skal transformere deres flade stykke papir til en væsen skulptur.

3. Tip: det er nemmere at gøre det flade til 3D, hvis man krøller papiret. Vis gerne et eksempel på hvordan man kan give væsnet form.

4. Når eleverne er blevet færdige, kan de finde på et navn til væsenet. Hvor mon det bor? Hvad kan det godt lide at spise? Hvordan bevæger det sig? Etc.

[Se videoguide til opgaven.](#)

ISKAL BRUGE

- Saks
 - Tape
 - Klipsemaskine
-

Om SMK Connect

SMK Connect gør den kunstneriske kulturarv levende og anvendelig for landets elever. Det sker via modulopbyggede, nøje tilrettelagte undervisningsforløb, der kan bruges direkte i underviserens planlægning.

Udgivet under CC BY-SA